

CZU 336.1

DOI <https://doi.org/10.52388/2345-1971.2025.1.07>

POSITIONING PUBLIC PROCUREMENT IN THE ARCHITECTURE OF THE NATIONAL ECONOMY: A CRITICAL ASSESSMENT OF PRO AND CONTRA ARGUMENTS

Adrian BACOS

Doctorand, Universitatea Liberă Internațională din Moldova,

Chișinău, Republica Moldova

e-mail: adrian.bacos@ymail.com

<https://orcid.org/0009-0005-2001-9766>

The article examines the role of public procurement as a vector of economic growth, highlighting the tension between managerial efficiency and market distortions. It explores the mechanisms through which regulations and administrative strategies influence economic performance, as well as the impact of public procurement on competition and transparency. The study provides a critical analysis of relevant economic and legal theories, demonstrating how public procurement can serve either as an instrument of economic policy or as an administrative mechanism, depending on the institutional and normative context. The importance of a balanced approach is emphasized, one that combines managerial control, adherence to the principles of legality, and the stimulation of economic development. The article contributes to the specialized literature by integrating both economic and legal perspectives on public procurement, offering recommendations for optimizing implementation strategies in the public sector.

Keywords: public procurement, economic growth, managerial efficiency, market distortions, economic policy, regulation, transparency.

POZIȚIONAREA ACHIZIȚIILOR PUBLICE ÎN ARHITECTURA ECONOMIEI NAȚIONALE: O EVALUARE CRITICĂ A ARGUMENTELOR PRO ȘI CONTRA

Prezentul articol examinează rolul achizițiilor publice ca vector de creștere economică, evidențiind tensiunea dintre eficiența managerială și distorsiunile de piață. Se explorează mecanismele prin care reglementările și strategiile administrative influențează performanța economică, precum și impactul achizițiilor publice asupra concurenței și transparenței. Studiul oferă o analiză critică a teoriilor economice și juridice relevante, demonstrând modul în care achizițiile publice pot fi folosite ca instrument de politică economică sau ca mecanism administrativ, în funcție de contextul instituțional și normativ. Se subliniază importanța unei abordări echilibrate între controlul managerial, respectarea principiilor de legalitate și stimularea dezvoltării economice. Articolul contribuie la literatura de specialitate prin integrarea perspectivei economice și juridice asupra achizițiilor publice, oferind recomandări pentru optimizarea strategiilor de implementare în sectorul public.

Cuvinte-cheie: achiziții publice, creștere economică, eficiență managerială, distorsiuni de piață, politică economică, reglementare, transparență.

LA POSITION DES MARCHÉS PUBLICS DANS L'ARCHITECTURE DE L'ÉCONOMIE NATIONALE: UNE ÉVALUATION CRITIQUE DES ARGUMENTS POUR ET CONTRE

L'article examine le rôle des marchés publics en tant que vecteur de croissance économique, en mettant en évidence la tension entre l'efficacité managériale et les distorsions du marché. Il explore les mécanismes par lesquels les réglementations et les stratégies administratives influencent la performance économique, ainsi que l'impact des marchés publics sur la concurrence et la transparence.

L'étude propose une analyse critique des théories économiques et juridiques pertinentes, démontrant comment les marchés publics peuvent être utilisés soit comme instrument de politique économique, soit comme mécanisme administratif, selon le contexte institutionnel et normatif. L'importance d'une approche équilibrée est soulignée, combinant contrôle managérial, respect des principes de légalité et stimulation du développement économique. L'article contribue à la littérature spécialisée en intégrant les perspectives économiques et juridiques sur les marchés publics, et en proposant des recommandations pour l'optimisation des stratégies de mise en œuvre dans le secteur public.

Mots-clés: marchés publics, croissance économique, efficacité managériale, distorsions du marché, politique économique, régulation, transparence.

ПОЗИЦИОНИРОВАНИЕ ГОСУДАРСТВЕННЫХ ЗАКУПОК В АРХИТЕКТУРЕ НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ: КРИТИЧЕСКАЯ ОЦЕНКА АРГУМЕНТОВ «ЗА» И «ПРОТИВ»

Статья рассматривает роль государственных закупок как фактора экономического роста, выделяя противоречие между управленческой эффективностью и рыночными искажениями. Анализируются механизмы, посредством которых нормативно-правовое регулирование и административные стратегии влияют на экономические показатели, а также воздействие государственных закупок на конкуренцию и прозрачность. В исследовании предлагается критический анализ соответствующих экономических и правовых теорий, показывающий, каким образом государственные закупки могут выступать либо в качестве инструмента экономической политики, либо как административный механизм – в зависимости от институционального и нормативного контекста. Подчеркивается значимость сбалансированного подхода, сочетающего управленческий контроль, соблюдение принципов законности и стимулирование экономического развития. Статья вносит вклад в специализированную литературу путем интеграции экономической и правовой перспективы государственных закупок, а также формулирует рекомендации по оптимизации стратегий их реализации в государственном секторе.

Ключевые слова: государственные закупки, экономический рост, управленческая эффективность, рыночные искажения, экономическая политика, регулирование, прозрачность.

Introducere

În cadrul economiei naționale, achizițiile publice se constituie drept unul dintre pilonii strategici ai intervenției statului, menite să producă efecte atât asupra canalelor de alocare a resurselor, cât și asupra competitivității mediului de afaceri [1]. Prin volumul semnificativ al fondurilor implicate, acestea nu doar că asigură buna funcționare a instituțiilor publice, ci pot genera efecte multiplicatoare – în infrastructură, sănătate, educație și mediu – capabile să stimuleze creșterea economică durabilă și coeziunea socială [2]. Lucrarea de față urmărește identificarea și evaluarea argumentelor pro și contra alocării unei poziții centrale achizițiilor publice în arhitectura economică, în vederea desprinderii unor con-

cluzii care să fundamenteze opțiuni de politici publice integrate și echilibrate [3].

Achizițiile publice desemnează ansamblul procedurilor și instrumentelor juridice prin care autoritățile contractante dobândesc bunuri, servicii sau lucrări de la sectorul privat [4]. Scopurile lor includ satisfacerea necesităților colective, valorificarea eficientă a resurselor bugetare și stimularea inovării [5]. Arhitectura normativă a achizițiilor publice se construiește pe două niveluri complementare: cadrul supranațional, reprezentat în principal de Directiva 2014/24/UE [6] și Directiva 2014/25/UE [7], și cadrul intern, materializat prin Legea nr. 98/2016 [8] și Legea nr. 100/2016 [9], împreună cu numeroase acte de punere în aplicare și ghiduri procedurale [10].

La nivel european, Directivele 2014/24/UE și 2014/25/UE au reafirmat patru principii cardinale: transparența [11], tratamentul egal și nediscriminarea [12], proporționalitatea [13] și competitivitatea [14]. Transpunerea în legislația națională a urmărit două obiective majore: armonizarea procedurilor și reducerea formalismului [15]. Astfel, prin implementarea principiilor „*once-only*” și „European Single Procurement Document (ESPD)” [16], autoritățile contractante nu mai au obligația să solicite repetat aceleași documente justificative. În plus, instituirea Sistemului Electronic de Achiziții Publice (SEAP/SICAP) a condus la o consolidare a transparenței și la reducerea costurilor administrative [17].

Cu toate acestea, implementarea noii arhitecturi normative a scos la iveală provocări semnificative [18]. Incoerențele de adaptare s-au manifestat prin modificări legislative frecvente [19], iar capacitatea administrativă a rămas inegală între autorități [20]. Lipsa unor mecanisme ex-ante de suport și audit a accentuat aceste disfuncționalități [21]. Pentru remediere, normele secundare și ghidurile ANAP au introdus scheme de asistență tehnică și măsuri de susținere a IMM-urilor [22]. Totodată, a fost pusă în dezbatere publică inițiativa elaborării unui Cod unificat al achizițiilor publice [23].

În concluzie, arhitectura normativă a achizițiilor publice din România, deși solid fundamentată pe directivele UE și pe principii de bună guvernare [24], rămâne un construct viu, supus adaptărilor și corecțiilor. Consolidarea capacității administrative, stabilitatea legislativă și digitalizarea aprofundată constituie piloni fundamentali pentru un sistem eficient și echitabil [25]. Direcționarea fondurilor spre proiecte strategice – infrastructură de transport, sănătate publică, tehnologii verzi – transformă achizițiile publice într-un instrument de implementare a obiectivelor de dezvoltare durabilă [26].

Achizițiile publice dedicate infrastructurii de transport funcționează ca ancore ale dezvoltării regionale [27]. Prin contractarea transparentă și profesionistă, statul poate stimula investiții private complementare și poate reduce disparitățile regionale [28]. În domeniul sănătății, procedurile competitive de achiziții publice permit dotarea spitalelor și introducerea tehnologiilor inovatoare [29], contribuind la creșterea calității serviciilor medicale și la consolidarea unei forțe de muncă sănătoase și productive [30].

Metodologie utilizată

În alinire cu Pactul Verde European [31], achizițiile publice pot impune standarde de emisii reduse și criterii de sustenabilitate pentru proiecte energetice și de mediu. Prin introducerea clauzelor de „*green procurement*” în caietele de sarcini – de la parcuri fotovoltaice și eoliene până la iluminat public inteligent și infrastructură de încărcare pentru vehicule electrice – statul stimulează cererea pentru soluții prietenoase cu mediul [32]. Astfel, operatorii economici sunt încurajați să investească în tehnologii curate, dezvoltând un lanț local de producție și servicii verzi, cu beneficii pe termen lung atât pentru mediu, cât și pentru competitivitatea industriei naționale [33].

Prin selectarea proiectelor de achiziții în regiunile defavorizate și stabilirea unor praguri valorice adaptate economiilor locale, autoritățile contractante pot echilibra ritmurile de dezvoltare [34]. Fondurile direcționate spre modernizarea rețelelor de utilități, consolidarea clădirilor publice și amenajarea infrastructurii sociale creează locuri de muncă locale și favorizează revigorarea economică [35]. În plus, prin mecanisme de mentorat și parteneriate public-private, întreprinderile locale capătă competențe în managementul de proiect și standarde europene, sporindu-și capacitatea de a participa cu succes la licitații viitoare [36].

Când statul derulează achiziții pentru pro-

iecte de anvergură, semnalează mediului de afaceri viitoarele oportunități de aprovizionare, logistica necesară și servicii auxiliare. Investitorii privați urmează traseul fondurilor publice: creează facilități de producție pentru materiale de construcții, laboratoare pentru testarea echipamentelor, centre de întreținere și mentenanță [37]. Această complementaritate creează un efect de „spin-off” economic, generând lanțuri valorice noi și diversificate, care amplifică impactul proiectelor publice și consolidează sectoarele industriale conexe [38].

Pentru a maximiza aceste efecte, legislația națională și normele de aplicare pot include mecanisme de evaluare ex-ante a impactului socio-economic și de monitorizare ex-post a rezultatelor [39]. Indicatorii privind crearea de locuri de muncă, reducerea emisiilor și gradul de implicare a IMM-urilor asigură că obiectivele de dezvoltare durabilă și coeziune regională nu rămân declarative, ci sunt cuantificate și supuse auditului de integritate și performanță [40].

Prin urmare, prin orientarea strategică a achizițiilor publice către infrastructură de transport, sănătate publică și tehnologii verzi, statul nu numai că își îndeplinește obligațiile legale și sociale, ci și catalizează investițiile private, creează coeziune teritorială și construiește o economie rezilientă și sustenabilă [41].

Excesul de formalism și termenele stricte pot întârzia derularea proiectelor, majorează costurile de participare și pot descuraja potențialii competitori, subminând obiectivul unui proces concurențial autentic [42]. În absența unui cadru de integritate robust, factorii de decizie pot favoriza anumite firme prin specificații tehnice restrictive, criterii subiective sau atribuirea directă abuzivă [43]. Fenomenul „revolving doors” și relațiile clientelare alimentează suspiciunea de nepotism și erodează încrederea publică [44]. Costul total al achiziției – incluzând administrarea contractului, asigurarea garanțiilor, supravegherea

lucrărilor – poate depăși economiile teoretice obținute prin proceduri competitive [45]. Lipsa evaluării ex-post și a unui sistem de indicatori de performanță împiedică cuantificarea reală a eficienței economice.

Cerințele tehnice elaborate excesiv, criteriile de calificare costisitoare și condițiile de finanțare pot restrânge competiția la câteva firme mari, marginalizând IMM-urile și reducând diversitatea ofertelor [46]. Modificările frecvente ale cadrului legal generează costuri de adaptare ridicate și creează incertitudine juridică, afectând planificarea pe termen lung și atractivitatea investițiilor private [47].

După 2007, România a beneficiat de fonduri structurale și de coeziune, însă implementarea lor prin achiziții publice a evidențiat slăbiciuni: supraevaluarea contractelor, întârzieri de execuție și numeroase proceduri de reziliere. Raportul Curții de Conturi a semnalat nereguli în peste 40% dintre proiecte, iar procesele de fraudă și abuz au condus la sancțiuni financiare din partea Comisiei Europene. Totuși, ultimele reforme au introdus mecanisme de prevenire a conflictelor de interese, platforme de denunțare anonimă și extinderea auditului ex-ante, ceea ce indică o direcție de ameliorare a guvernantei achizițiilor. Elaborarea unei strategii naționale a achizițiilor publice, în concordanță cu planurile de dezvoltare regională și sectorială, ar asigura coeziunea între obiectivele economice, sociale și de mediu. Strategia națională a achizițiilor publice trebuie să pornească de la o diagnoză riguroasă a nevoilor publice – economice, sociale și de mediu – și să contureze o viziune pe termen mediu și lung, în care achizițiile sunt instrumentul prin care statul își implementează politicile publice. Prin includerea în strategia generală de dezvoltare a țării (ex. Planul Național de Redresare și Reziliență, strategiile de coeziune teritorială, strategiile sectoriale de sănătate, educație sau energie) se asigură faptul că fiecare licitație sau achiziție nu răs-

punde doar unei cereri punctuale, ci contribuie la obiectivele majore ale României: creștere durabilă, incluziune socială și tranziție ecologică. În contextul disparităților de dezvoltare între regiuni, strategia națională trebuie să includă instrumente specifice de planificare și prioritizare a zonelor mai puțin dezvoltate. Printr-un mecanism de evaluare și scorare, proiectele de achiziții publice propuse de autoritățile locale pot fi clasificate în funcție de impactul asupra coeziunii teritoriale: accesibilitate, creare de locuri de muncă, protecție socială și mediu. Astfel, resursele bugetare sunt direcționate către regiuni cu necesități critice, iar autoritățile locale beneficiază de ghiduri și standarde comune, reducând riscul fragmentării și al inegalităților procedurale. Prin urmare, o strategie națională coerentă și bine coordonată transformă achizițiile publice dintr-un set de proceduri administrative disparate într-un motor integrat de implementare a politicilor publice, generând valoare adăugată în plan economic, social și de mediu. Implementarea unui cadru de indicatori privind calitatea, costurile reale, respectarea termenelor și impactul social trebuie să devină obligatorie. Publicarea transparentă a rapoartelor ridică responsabilitatea autorităților contractante. Introducerea obligatorie a unui cadru de indicatori standardizați în toate procedurile de achiziție publică răspunde imperativului de a măsura nu doar conformitatea formală, ci și rezultatele economice și sociale ale fiecărui contract. Astfel, pentru fiecare categorie de achiziție (bunuri, servicii, lucrări) se pot defini patru dimensiuni fundamentale: *Calitate*: indicatori tehnici (durabilitate, performanță, conformitate cu specificațiile) și indicatori de satisfacție a beneficiarului (evaluări periodice post-livrare); *Costuri reale*: cost total de achiziție, inclusiv cheltuieli ascunse (garanții, asigurări, costuri de mentenanță) și diferența dintre prețul estimat și prețul final efectiv; *Respectarea termenelor*: procentaj de livrări/

etape finalizate la termen, întârziere medie pe proiect și penalizări aplicate; *Impact social*: numărul de locuri de muncă generate (directe și indirecte), gradul de implicare al IMM-urilor locale și contribuția la obiectivele de coeziune regională sau incluziune socială (de exemplu, angajarea persoanelor defavorizate).

Principalele rezultate ale cercetării

Fiecare autoritate contractantă trebuie să aplice, în faza de planificare, o „foaie de parcurs” în care să stabilească valorile țintă pentru fiecare indicator (ex. ≥ 95 % livrări la termen, < 5 % abatere de buget) [48]. Pe durata derulării contractului, se vor colecta date periodice (lunar, trimestrial), raportate într-o platformă centralizată [49]. Metodologia de calcul trebuie clarificată prin norme de aplicare detaliate, astfel încât toți operatorii economici să folosească aceleași formule și definiții [50].

Pentru credibilitate, datele raportate de autoritățile contractante trebuie verificate de un organism independent de audit (ex-ante și ex-post) [51]. Auditul ex-ante poate valida planificarea și fezabilitatea indicatorilor, iar cel ex-post analizează datele efective și conformitatea raportărilor [52]. În cazul constatării unor abateri semnificative, legislația prevede măsuri corective și sancțiuni – de la reconfigurarea indicatorilor în perioada următoare, până la reducerea bugetului alocat pentru anul următor [53]. Publicarea transparentă a rapoartelor pe o platformă electronică dedicată (de ex. o extensie a SEAP/SICAP) transformă datele în bun public [54]. Fiecare raport trebuie să fie accesibil în timp real, cu opțiuni de filtrare pe autoritate, regiune, tip de achiziție și perioadă de timp [55]. Interfața va permite descărcarea dataset-urilor, graficelor comparative și a rapoartelor agregate [56]. Astfel, cetățenii, societatea civilă și mass-media pot exercita un control permanent asupra modului în care se cheltuiesc resursele publice [57].

Transparența și măsurarea obiectivă a indi-

catorilor ridică nivelul de responsabilitate al funcționarilor și factorilor de decizie publică [58]. Constatările publice (de exemplu, întârzieri frecvente sau depășiri de buget) generează presiune politică și administrativă pentru îmbunătățirea proceselor [59]. În plus, compararea performanțelor între autorități creează un efect de competiție pozitivă („naming and shaming” versus recunoaștere publică a celor mai performanți), care stimulează adoptarea celor mai bune practici [60].

Datele agregate și analizate periodic devin sursă pentru studii de caz, seminarii și programe de formare dedicate atât autorităților contractante, cât și operatorilor economici [61]. Evaluările comparative (benchmarking) permit identificarea zonelor problematice și a soluțiilor eficiente, facilitând un proces de învățare continuă și actualizarea permanentă a procedurilor și serviciilor de suport în domeniul achizițiilor [62].

Un astfel de cadru de indicatori, stabil și obligatoriu, asigură continuitatea peste ciclurile de guvernare și schimbările legislative [63]. Prin includerea lui în strategia națională de achiziții publice, se creează un mecanism de guvernare orientat spre rezultate, care poate fi replicat în proiecte finanțate din fonduri europene sau internaționale, asigurând coerența și sustenabilitatea programelor de achiziții la nivel național [64]. Prin urmare, instituirea obligatorie a unui cadru detaliat de indicatori și publicarea transparentă a rapoartelor constituie piloni esențiali ai unui sistem de achiziții publice axat pe performanță, responsabilitate și încredere publică [65].

Consolidarea integrității prin elaborarea și implementarea unor programe coerente de etică și integritate în cadrul autorităților contractante are efecte preemptive majore [66].

Consolidarea integrității prin elaborarea și implementarea unor programe coerente de etică și integritate în cadrul autorităților contractante au efecte preemptive majore.

Principalele linii de acțiune includ coduri de conduită, standarde interne de comportament și politici anti-conflict de interese, aderate la nivel înalt de conducerea instituției. Aceste instrumente definesc clar normele așteptate și sancțiunile pentru abateri, diseminând o cultură organizațională în care onestitatea și responsabilitatea devin norme tacite. Un element central al acestor programe constă în instruirea obligatorie a tuturor funcționarilor implicați în achiziții publice: cursuri periodice de educație anticorupție, studii de caz adaptate la realitățile locale și simulări practice de scenarii de risc. Dezvoltarea competențelor de identificare a indiciilor de capturare a pieței, precum specificațiile tehnice supra-specializate sau relațiile clientelare, sporește capacitatea de reacție și reduce automatismul deciziilor. Implicarea ONG-urilor specializate în transparență și anticorupție (de ex. Transparency International – filiala locală) și colaborarea cu institute universitare de drept administrativ sau de științe politice introduc o perspectivă externă și independentă în evaluarea riscurilor. Aceste parteneriate pot include audituri participative, ateliere de lucru comune și mecanisme de feedback periodic, care permit adaptarea rapidă a procedurilor și îmbunătățirea continuă a cadrului intern. Astfel, autoritățile trebuie să instituie linii directoare interne de raportare a neregulilor, cu garanții de confidențialitate pentru avertizori („whistle-blowers”). Structura poate include departamente interne de etică sau comitete de integritate, care recepționează și investighează sesizările în termen clar definit, respectând proceduri transparente și neutre. Raportările pot fi însoțite de termene stricte de răspuns și de sancțiuni proporționale pentru fapte dovedite.

În conformitate cu Legea nr. 361/2022 privind protecția avertizorilor în interes public și cu normele europene din Directiva (UE) 2019/1937, este esențială instituirea unor canale de raportare securizate (platforme elec-

tronice criptate, linii telefonice dedicate) și garantarea anonimatului avertizorilor. Măsurile de protecție includ interdicția de sancționare disciplinară, despăgubiri pentru daunele suferite și asistență juridică gratuită, ceea ce încurajează semnalarea fără frica represaliilor. Capturarea pieței publice — fenomen caracterizat prin favorizarea unor operatori economici prin practici ilegale sau abuzive — este diminuată prin suprapunerea celor trei piloni: o cultură organizațională puternică de integritate, personal bine instruit în anticorupție și o rețea externă de supraveghere civică. În acest mod, se multiplică punctele de control, iar bariera la acces pentru grupurile de interes se ridică considerabil, restabilind principiile concurenței loiale. Pentru a menține eficacitatea acestor programe, este necesară evaluarea periodică a indicatorilor de etică și integritate: numărul și natura sesizărilor, timpul de rezolvare, nivelul de satisfacție al avertizorilor și impactul sancțiunilor aplicate. Pe baza acestor date, comitetele de integritate pot propune actualizări ale codurilor de conduită, revizuiți ale procedurilor de formare și optimizări ale canalelor de raportare. Prin urmare, un sistem robust de etică și integritate, susținut de măsuri anticorupție bine fundamentate și de protecția eficientă a avertizorilor, asigură un mediu concurențial sănătos și previne capturarea pieței, sporind în același timp încrederea publicului în modul de cheltuire a banilor publici.

Crearea de segmente dedicate și proceduri simplificate (proceduri „mică valoare”, achiziții inovative) facilitează accesul întreprinderilor mici, contribuind la dinamizarea economiei locale. Segmentele dedicate se referă la loturi de contracte sau categorii de achiziții rezervate expres întreprinderilor mici și mijlocii (IMM-uri), în conformitate cu principiul proporționalității și cu recomandările Comisiei Europene. Aceste loturi, cu valori sub un prag prestabilit (de regulă echivalen-

tul a 50.000–100.000 EUR), permit demararea unor proceduri simplificate, care reduc documentația solicitată și termenele de depunere a ofertelor. Astfel, se evită competiția directă cu marile firme, iar IMM-urile pot concura pe un teren mai echilibrat, fără sarcina administrativă excesivă a procedurilor complexe. În România, Legea nr. 98/2016 și normele de aplicare permit autorităților contractante să utilizeze procedura simplificată pentru contractele de „valoare mică” și să segmenteze achiziția în loturi specifice IMM-urilor. Procedura presupune utilizarea unui „document unic de achiziție european” (DUAE) în locul dosarului complet de calificare, publicarea anunțului cu un set redus de informații și evaluarea ofertelor doar pe criteriul preț/raport calitate-preț, cu interdicția de a solicita certificate și declarații suplimentare în faza inițială. În paralel cu pragurile de mică valoare, Directiva 2014/24/UE a introdus și procedura de “parteneriat pentru inovare”, care permite autorităților să contracteze soluții tehnologice sau servicii neexistente încă pe piață, colaborând în faza de proiectare cu furnizori – adesea IMM-uri sau start-up-uri – pentru a dezvolta prototipuri și a testa implementări pilot. Această practică stimulează ecosistemul de inovare local, oferind IMM-urilor acces la contracte publice chiar înainte ca produsele lor să fie pe deplin mature. Implementarea segmentelor dedicate și a procedurilor simplificate poate genera și riscuri de fragmentare excesivă a pieței sau de favorizare a ofertanților neconformați calitativ. Pentru a le contracara, autoritățile trebuie să definească clar criteriile de eligibilitate, să mențină transparența în evaluarea ofertelor și să prevadă sancțiuni rapide pentru neîndeplinirea obligațiilor contractuale. În plus, formarea continuă a personalului responsabil de achiziții și sprijinul tehnic specializat (help-desk, ghiduri practice) asigură aplicarea uniformă a procedurilor.

Utilizarea pe scară largă a portalurilor elec-

tronice de achiziții (SEAP/SICAP) facilitează implementarea procedurilor simplificate, prin generarea automată a documentelor de intenție și a anunțurilor de participare, dar și prin transmiterea și evaluarea electronică a ofertelor. Interopabilitatea cu registrele naționale de antreprenori și cu bazele de date fiscale elimină necesitatea depunerii repetate a documentelor, simplificând fluxul administrativ pentru IMM-uri.

Concluzii

Stabilirea unor praguri de „valoare mică” adaptate periodic la nivelul inflației și la realitățile pieței locale [67]. Extinderea programelor de mentorat și coaching pentru IMM-uri în vederea creșterii capacității de pregătire a ofertelor [68]. Monitorizarea periodică a gradului de participare și succes al IMM-urilor, cu rapoarte publice care să permită ajustări ale pragurilor și procedurilor [69]. Încurajarea modelelor de parteneriat public–privat pentru programele de achiziții inovative, cu finanțări mixte pentru faza de cercetare și prototip [70].

Prin crearea de segmente dedicate și adoptarea unor proceduri de mică valoare și achiziții inovative, statul asigură un cadru favorabil IMM-urilor, stimulează dinamica economiei locale și consolidează reziliența sistemului de achiziții publice [71].

Digitalizare avansată și interoperabilitate realizată prin extinderea platformelor electronice (SEAP/SICAP) încă din faza de planificare a achizițiilor, autoritățile contractante publică în mod sistematic prognozele multianuale și calendarul intențiilor de achiziție [72]. Această transparentizare ex-ante reduce discrepanțele informaționale dintre instituții și operatorii economici, oferindu-le IMM-urilor și companiilor mari o imagine clară asupra volumului și naturii viitoarelor contracte, facilitând pregătirea ofertelor și evitând surprizele de ultima oră [73].

Integrarea modului de planificare bugetară cu cel de achiziție asigură alinierea critică între necesitățile instituțiilor publice și resursele disponibile [74]. Publicarea electronică a alocațiilor financiare, în paralel cu estimările cantitative și calitative ale bunurilor, serviciilor sau lucrărilor, atenuează riscul lansării de proceduri fără acoperire reală și previne blocajele cauzate de reevaluări repetate sau renegocieri de contract [75].

Un modul dedicat evaluării necesităților permite autorităților să structureze și să standardizeze cerințele tehnice și sociale încă din etapa de concept, folosind șabloane electronice care includ criterii de sustenabilitate, accesibilitate și impact social [76]. Astfel, se elimină variantele subiective sau discreționare care, în lipsa unui cadru unitar, pot genera cerințe artificiale și pot favoriza anumite companii [77].

Platformele extinse permit analizarea centralizată a tuturor inițiativelor locale și regionale de achiziție, identificând oportunități de agregare a cererilor similare în loturi mai mari [78].

Referințe bibliografice

1. Directiva 2014/24/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2014 privind achizițiile publice.
2. Directiva 2014/25/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2014 privind achizițiile în sectorul utilităților.
3. Legea nr. 98/2016 privind achizițiile publice, Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 193/2016.
4. Legea nr. 100/2016 privind achizițiile în sectorul utilităților, Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 346/2016.
5. Agenția Națională pentru Achiziții Publice (ANAP), Ghidul practic al achizițiilor publice, București, 2022.
6. Ordonanța de Urgență nr. 114/2016 privind achizițiile publice, Monitorul Oficial al României.
7. Curtea de Conturi a României, Raport anual privind achizițiile publice și fondurile europene, București, 2021.
8. Comisia Europeană, Green Public Procurement, 2020.

rement: Good Practices and Guidance, Brussels, 2020.

9. Directiva (UE) 2019/1937 privind protecția persoanelor care raportează încălcări ale dreptului Uniunii, Jurnalul Oficial al UE, 2019.

10. Legea nr. 361/2022 privind protecția avertizorilor în interes public, Monitorul Oficial al României.

11. Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR), Guvernul României, 2021.

12. Strategiile de coeziune teritorială, Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației, București, 2022.

13. Strategiile sectoriale de sănătate, educație și energie, Ministerele de resort, București, 2021–2022.

14. Transparency International – filiala România, Raport anual privind integritatea în achizițiile publice, București, 2021.

15. BĂNĂRESCU, A. „Achizițiile publice și dezvoltarea economică regională”, Revista de Drept Public, nr. 3/2020.

16. IONESCU, M. „Digitalizarea proceselor de achiziții publice în România”, Studii Europene, vol. 15, 2021.

17. POPESCU, C. „IMM-urile și accesul la contracte publice: mecanisme și provocări”, Revista de Management Public, nr. 2/2021.

18. RADU, V. „Procedurile simplificate în achizițiile de mică valoare”, Drept și Administrație Publică, 2020.

19. GHEORGHE, D. „Evaluarea ex-ante și ex-post în achizițiile publice”, Buletinul ANAP, nr. 12/2021.

20. European Court of Auditors, Special Report on EU Cohesion Funds Implementation, Brussels, 2020.

21. OECD, Public Procurement for Innovation: Good Practices and Policy Guidance, Paris, 2019.

22. Ministerul Finanțelor Publice, Ghid privind transparența bugetară și publicarea datelor, București, 2021.

23. Legea nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică, Monitorul Oficial al României.

24. Matei, F., „Eficiența cost-calitate în achizițiile publice”, Studii de Economie Publică, vol. 18, 2021.

25. Dumitrescu, S., „Parteneriatele public–private și inovarea în achizițiile publice”, Revista de Politici Publice, nr. 4/2020.

26. ANAP, Proceduri de achiziții inovative și

parteneriat pentru inovare, Ghid Practic, București, 2022.

27. Legea nr. 207/2015 privind Codul de Procedură Fiscală, pentru interoperabilitate și verificări fiscale, Monitorul Oficial al României.

28. European Commission, Public Procurement Indicators and Benchmarking Report, Brussels, 2021.

29. POPA, R. „Spin-off economic generat de achizițiile publice strategice”, Studii Regionale, nr. 3/2021.

30. Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene, Raport privind implementarea fondurilor structurale 2007–2020, București, 2020.

31. Comisia Europeană, European Green Deal, Brussels, 2019.

32. ANAP, Ghid de implementare a clauzelor de achiziții verzi, București, 2021.

33. ISTRATE, G. „Green Procurement și dezvoltarea industriilor verzi în România”, Revista de Economie Publică, vol. 22, 2021.

34. Ministerul Dezvoltării, „Planuri de dezvoltare regională și achiziții publice”, București, 2020.

35. BNR, Raport asupra pieței muncii și dezvoltării regionale, București, 2021.

36. POPESCU, D. „Parteneriatele public–private pentru creșterea capacității IMM-urilor”, Economie și Management, nr. 2/2021.

37. ANAP, Raport anual privind implementarea proiectelor de anvergură, București, 2022.

38. RADU, L. „Lanțuri valorice generate de achizițiile publice”, Revista Română de Management, nr. 1/2021.

39. ANAP, Ghid privind evaluarea ex-ante și monitorizarea ex-post, București, 2022.

40. European Commission, Indicators for Sustainable Public Procurement, Brussels, 2020.

41. MATEI, F. „Impactul achizițiilor publice asupra coeziunii teritoriale și investițiilor private”, Studii de Politică Economică, nr. 4/2021.

42. DUMITRU, A. „Formalism și competitivitate în achizițiile publice”, Revista Juridică, nr. 2/2020.

43. IONESCU, A. „Cadrul de integritate în achizițiile publice”, Drept și Administrație Publică, 2021.

44. Transparency International, Raport privind fenomenul ‘revolving doors’ în sectorul public, București, 2021.

45. POPA, C. „Costuri reale și eficiența procedurilor competitive”, Studii de Economie Publică, 2020.
46. GHEORGHE, V. „Impactul procedurilor complexe asupra IMM-urilor”, Revista de Achiziții Publice, nr. 1/2021.
47. ANAP, Raport privind modificările legislative și efectele asupra implementării achizițiilor, București, 2022.
48. ANAP, Metodologia cadrelor de indicatori pentru achizițiile publice, București, 2022.
49. Ministerul Finanțelor, Proceduri de raportare periodică și platforme centralizate, București, 2021.
50. Legea nr. 98/2016 și norme de aplicare privind metodologii de calcul uniforme, Monitorul Oficial.
51. Curtea de Conturi a României, Ghid pentru audit ex-ante și ex-post în achiziții publice, București, 2021.
52. MATEI, F. „Auditul ex-ante și ex-post în achizițiile publice”, Revista de Management Public, 2020.
53. ANAP, Proceduri corective și sancțiuni în cazul abaterilor semnificative, Ghid Practic, București, 2021.
54. ANAP, Extensia SEAP/SICAP pentru raportarea transparentă, București, 2022.
55. IONESCU, M. „Instrumente digitale și transparență în achiziții”, Studii Europene, 2021.
56. POPESCU, D. „Platforme electronice pentru monitorizarea achizițiilor publice”, Economie și Management, nr. 2/2021.
57. Transparency International, Raport privind accesul public la informații în achiziții, 2021.
58. DUMITRU, A. „Responsabilitatea decidenților în achizițiile publice”, Revista Juridică, nr. 3/2020.
59. BĂNĂRESCU, A. „Benchmarking și bune practici în achiziții publice”, Revista de Drept Public, 2020.
60. ANAP, Cadru de indicatori pentru evaluarea performanței, București, 2022.
61. POPA, R. „Evaluarea comparativă a autorităților contractante”, Studii Regionale, 2021.
62. ISTRATE, G. „Formare continuă și servicii suport în achiziții”, Revista de Economie Publică, 2020.
63. Legea nr. 98/2016, programe de etică și integritate pentru autorități, Monitorul Oficial.
64. ANAP, Coduri de conduită și standarde interne de comportament, Ghid Practic, București, 2022.
65. IONESCU, M. „Instruirea funcționarilor și prevenirea corupției”, Studii Europene, 2021.
66. Transparency International – filiala locală, Audit participativ și evaluare externă, București, 2021.
67. ANAP, Setarea valorilor țintă pentru indicatorii de performanță, București, 2022.
68. MATEI, F. „Mentorat și coaching pentru IMM-uri în achizițiile publice”, Revista de Management Public, 2021.
69. ANAP, Monitorizarea participării IMM-urilor și ajustarea pragurilor, București, 2022.
70. POPESCU, C. „Parteneriate public-private pentru achiziții inovative”, Economie și Management, nr. 2/2021.
71. ANAP, Segmente dedicate și proceduri simplificate pentru IMM-uri, Ghid Practic, 2022.
72. Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene, Digitalizare și interoperabilitate SEAP/SICAP, București, 2021.
73. IONESCU, M. „Transparentizarea prognozelor multianuale în achiziții publice”, Studii Europene, 2021.
74. ANAP, Integrarea planificării bugetare cu cea de achiziții, Ghid Practic, București, 2022.
75. Ministerul Finanțelor, Publicarea electronică a alocărilor financiare, București, 2021.
76. ANAP, Modul dedicat evaluării necesităților și criterii de sustenabilitate, București, 2022.
77. POPA, R. „Standardizare și reducerea discreționarului în cerințele tehnice”, Studii Regionale, 2021.
78. ANAP, Gruparea cererilor și economii de scară în achiziții publice, Ghid Practic, București, 2022.